

Jaume Pérez-Montaner

**DEFENSA
D'UNA FORMA
POESIA COMPLETA
1976-2018**

PRÒLEG:

ANTONI MARTÍ MONTERDE

EPÍLEG:

DOMINIC KEOWN

institució
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació
VALÈNCIA, 2018

COL·LECCIÓ
POESIA — OBRES COMPLETES

Dirigida per Vicent Berenguer

Vinyeta de la coberta:
Elsa Pérez Robles

- © 2018, del dibuix: Miquel Pérez Robles
- © 2018, de la vinyeta: Elsa Pérez Robles
- © 2018, del pròleg: Antoni Martí Monverde
- © 2018, de l'epíleg: Dominic Keown

© 2018, Jaume Pérez-Montaner

© 2018, d'aquesta edició:

Institució Alfons el Magnànim
Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
Corona, 36 – 46003 València
Tel.: +34 963 883 169 – Fax: +34 963 883 170
iam@alfonselmagnanim.com
www.alfonselmagnanim.net

MADE AND PRINTED IN SPAIN

ISBN: 978-84-7822-776-1
DIPÒSIT LEGAL: V. 3.233 - 2018

ARTS GRÀFIQUES SOLER, S.L. – VALÈNCIA

Un vent morat s'alça des del costat del món
i omplí els carrers d'una llangor de rosa)
d'on ens ve aquesta veu?
cançons d'olives papallones dures
cançons de ferro

anònim vas entre les guerres
amb núvia urbana i guerrillera
els teus ulls són muntanyes
vidres la teua veu d'arestes fines
eix els teus ossos lava
i escuma anònim vas per mars exòtics
entre raïls i espígol ens has donat la vida
paraules per a riure castanyoles
versos d'acer la teua veu
recorre rials de sol i nacre
límits de somni buides nits traspassa
anònim guerriller de mots i núvols.

LA TORRE DE L'ESPERA

tot és aquí més clar i rosa i monyó llavi i espasa
conflueixen en la pàl·lida textura de les coses
corre la sang ferida com un riu
corre el roure sirgant núvol i roure
marbre petrificat i pedra morta
a les entranyes lluminoses de la bèstia
cimbell dubtós encara d'ànimes eixutes cossos
[espletats

de tots els qui no han vist que arriba el temps
del reconeixement i que s'instal·la als rellotges
l'hora exacta del bé i el mal definitiva
estructura de cera edificada
sobre segles d'acer cadàvers d'hemisferis
paraules diccionaris de buidor
que engrunes justifiquen ombra i somni
mort i ceguesa i engany democràcia
napalm nivell de vida pol·lució ecologia
zero population growth earth day

verticals

creixen els punys cercant la nit dels tigres
per canyars i maresmes fins a la torre de l'espera

perquè aquí baix s'ha convocat la mort
pansits fantasmes enquistats vagaregen
per camins i ciutats

les finestres no s'obren
guarden la pestilent tebior de la derrota
s'entronitza el fuet a les escoles
ganivet i fusell a les esglésies molsa
i teranyina al cor feixuguesa de ferro

cal la proximitat per a capir
que tot s'esmuny cap a l'abisme veure
la rutilant caiguda del cel gris
sobre les boques

crims furtius de clars capvespres
o albes bromoses déus llars arraulits

a les òrbites buides bibelots
mutilats

quantes papallones moren
i han de morir arran la llum de l'alba
cal la proximitat de l'escuma verdosa
el límit obsessiu del desig i la mort
cruïlla a l'interstici de les coses
i escoltar la remor de les fulles podrides
d'ull en ull la basarda dels autòmats
per a trobar de nou el centre
on no hi ha déus ni cels on només el silenci
clivellat de sanglots ens parla
d'ones sagnant entre les roques
naus d'acritud illes violades
missatgers d'espavents a la caiguda de les hores.

LES HORES DARRERES

estar present a la caiguda de les darreres fulles
alba d'espiga i flor capvespre d'odis
d'antics mons sortiran els qui emmudiren
riures i plors abans de nàixer
els qui dempeus cridaren els qui
visqueren de genolls amb ràbia els qui
xops de cristall espases d'ametlers
arraulits esperaven sota botges i pedres
d'estranyes planetes asteroides vindran de velles cam-
[bres

per passadissos infamants vindran
vindran a estar presents a la caiguda
de les fulles darreres de les hores darreres.

CHIMBORAZO

obrir ara la boca de totes les blasfèmies
somni de pedra i segle
boca calcificada
pedra calcificada
arbre calcificat

de segle en segle per al plor
silenci d'eucaliptus i babacos
pujava el crit antic de les estàtues mil·lenàries
el ritual precís de la mort quotidiana
de la mort feta trossos
de la mort en miralls
multiplicada en crits
tristament amorosa com un fill
malferit una rosa a l'hivern alletada

LES HORES RETROBADES

Si l'home adult enyora la seva
infància, és perquè no se'n recorda,
o perquè se'n recorda malament.

JOAN FUSTER

MAIG

L'aspra llangor de la tarda de maig
distreu el críptic vol de cent ocells vermells
que amb segura dolçor
cerquen la boca buida de la nit.
S'alça un vent groc per sobre l'aigua
blavosa del Willamette,
papalloneja el somni sota el daurat difícil
i s'atura un instant al dubtós límit de la tarda.

Un blanc emboirat puja
subtilment de la terra
i s'estén blanc, un no-res blanc,
per damunt de les coses.

Que llarg
aquest somni, aquest desfer-se en boira.

No-res.

FIDELITAT DIFÍCIL

A Camil Pascual

Sempre ens havia dit
que volia ser arbre
—plàtan, xop o morera— del seu poble,
viure apegat a terra,
créixer cercant la saba cap endins
i alçant cap a la llum
la potència retinguda de les branques.

I sempre quan tornàvem
vèiem aquell miracle vegetal
predicant en silenci
fidelitats difícils,
amb paciència teixint
i desteixint un vel lleuger i etern,
desfent-se en ombra i terra
i altra vegada fent-se
com un deliri de lluites mitològiques.

Nosaltres aprenguérem a volar
i ara tornem
eixalats i abatuts
i ens sorprenem encara
d'aquest arbre florit,
rebel a una mort grisa,
esperant tan sols
la mort esplendorosa
de cent sols reflectint en la maresma.

INSOMNI

Hi ha nits que em passege per la cambra
com una cabra en febre
o m'ofegue amb la impotència
dels ocells a la gàbia.
Hi ha nits com aquesta en què voldria ser peix,
enfonsant-me en els rius de la memòria,

nadant contra corrents, davallant esperances,
posant-li límits clars a la basarda,
abrandant veus, cremant
llavis, esperant que els ocells
estoven cors, que esclaten els flancs del migjorn
o que a les flors més altes
reste l'alba aturada.

S O M N I

Ens reclama una estranya veu i un món
de somnis no viscuts
surt en nosaltres
rius que menyspreen el seu curs i tornen
a llurs fonts, pedres
que s'esllavissen buscant ser només
pedres, cels
que volen ser blaus, aigües
desfent-se gota a gota
i un vent jove
marcant els nous vials
per a la nostra història.

FORÇAT DESTÍ

Quina oblidada ona,
quin destí fosc
ens ha arrossegat sense adonar-nos
a aquesta platja tèrbola
on el groc ja no serà mai groc
i l'ample somriure del verd
esdevingué ganyota d'angúnia,
hàbit còmodament gris
per a les tardes de diumenge.

Quin vent gelat,
quina pluja
ens ha desarrelat furiosament
sense adonar-nos. Nosaltres
que férem professió
de ser per sempre arbres,
pedres eternament fidels,
muntanyes que afermaren
el límit altiu dels nostres somnis.

Ara tornem els ulls
cap on vam nàixer,
cerquem els camins tots de les nostres llars
esperant que un sol roig
s'alce fins els turons més alts,
que s'obren les portes totes
i els forrellats reticents ablanesquen
i cresca per a tots el blat i puge
la frescor de l'aigua a totes les aixetes.

Però, no ens enganyem massa;
desconfiats i no abatuts
passem la nostra idea,
sota els xops arraulits
esperem i alcem
la veu aturada al nivell de l'odi
i arrosseguem aquesta malaurada vida
pels Bowerys adormits
de qualsevol ciutat provinciana.

CIUTAT NOSTRA

Tristes cançons rellisquen per les blanques façanes.
Ciutat d'entresomnis, t'emboques al mar tèrbol
dels pecats nostres, llances
contra nosaltres l'estúpid orgull
dels teus gratacels i aculls entre les cuixes
l'oci, l'ensopiment, la llordesa
de cent mil cossos inhumans.

El vent de llevant empenteja cap a terra
la resta de l'exèrcit triomfador.
Mira'ls ara marxant
sota l'ample ventall de les teues palmeres.
Mira'ls ebris de sol dansant, amant,
agafant-se amb força a tots els principis de la fi,
fiats en una mort eixuta
sense ressorgiments.

I tu, ciutat bagassa,
crides encara falses joies de viure,
ciutat còmplice, assegures
esplendors irreals, cruels
cants de cigne i ens empenteges
a ajupir-nos a l'ombra de les teues misèries.
Del gratacels més alt brolla la calba
de la lluna. Amb pixums de Pigalle reguen
noctàmbuls embriacs geranis i englantines.
Tristes cançons rellisquen per les blanques façanes.

FUGIDA

Rellisca la llum al nostre dors
i ens llança amb força
cap a la nostra sang.
La ciutat queda arrera amb els fantasmes:
no oreja l'aire ja els carrers del somni.

Hem passat altres voltes aquest riu
cercant sempre el candor
de les primeres albes,
amb la sempre certa del retorn,
sempre oblidant
algun record furtiu.

Avui, però, la ciutat es desfà en boira
i cerquem l'esglai de les primeres rialles,
els ulls vessats per l'ample verd.

No cal girar-hi el cap:
deixem que els morts enterren
llurs morts. Podríem fer
un món amb el silenci.

*DEFEM L'ÀNIMA FREDA
DE L'ASFALT*

Potser trenquem la nit tu i jo
la nit
i esclate en nosaltres la llum del migjorn.

Anirem aleshores xiulant la nostra sang.
Cent mil fanals vermells
marxaran obrint el camí
un incendi fantàstic
d'ametlers i de botges
desfent l'ànima freda de l'asfalt.

Amb desencaixats ulls
baixarà la testa el gratacels orgullós.
Mentre
de les finestres més altes
sortiran els pianos mossegant-se la cua

i el vell òmnibus groc
es farà l'harakiri a meitat de la plaça.

ADVENIMENT DE L'ODI

Hay el odio —dijiste— cuyo fuego
consume la raíz de la vida hasta
forzar su nuevo alumbramiento.

JOSÉ ÁNGEL VALENTE

QUEDA EL FOC

No fue sino resistente sangre
escarnecida.

MANUEL MORENO JIMENO

Nosaltres que vinguérem amb delerosos ulls
cercant albes de foc impossibles victòries
d'estrany mon bars nocturns lluminosos drugstores
hem arribat a veure com al centre del món
s'estén multicolor sota el sol de desembre
el sacrifici antic de la mort mil·lenària
peus nus boques per a la molsa dibuixades
l'esguard baix i apagat

com s'ha parat el temps
entre l'amor i l'odi com s'ha parat la vida
i el record és inútil i les paraules cauen
impotents en la basca però no podem dir
aquí resten els ossos els despulls esbarriats
dels qui foren un dia fills del sol
no podem dir no-res mort senyal d'unes mans
monyons punys esqueixats cors fugitius
perquè queda la sang vessada rombollada
queda el foc diminut incandescent

al bell mig de les conques humiliades
oh dolors queda el foc la sang el semen poderós
el temps parat immòbil el temps emmurallat
desfent-se entre les flames de la sang infal·lible

ADVENIMENT DE L'ODI

1

lluny

us escric d'un país paisatge d'odis
mirall de solitud amb ungles corbes
silenci oprobiós
de crits de ràbia retin
guda contro
lada per màquines obscenes somnis
artificials melic
dubtós d'un món en boira incandescent

on l'enemic

és l'home en obrir la

porta

on l'enemic

és l'home en obrir la

boca allargar la mà on la mort té un culte

fastuós

indisputat

al llarg dels darrers segles

on la mort
 orifici gelat
et mira amb ull metàl·lic
fix
 gelat
 somriure
 dels morts
que ocupen les colines totes

2

us escric cada nit cada dia quan baixa
com un ocell de blanques ales
entra a la casa
i escampa sa presència
a les fulles resseques
dels llibre de poemes la novel·la
a mig llegir
la tassa de café les llargues hores
de la tarda les cuixes
rodones de l'amant
desconeguda en llits
furtius obertes a inhòspits delits
insospitats rancors
 la solitud
amb un perfum de préssecs
pomes codonys
en descomposició
 la solitud

rellisca com un peix
a l'interstici obturat de les coses
fletxa segura al cor vençut
de les coses
magma vessat com una pena immensa al costat
esvaït de les coses

3

i fa temps que morim en aquest pou
immens d'espant i molsa
abans tan clar tan lúcid
diran quan l'esperança
traspassava els horitzons
ara la por
de bat a bat obert
l'esguard penetra el cor
s'atura al rostre glaçat de punys
esglai dels ganivets de l'odi
fosc tancats a la torre
de l'espera amarrats
al poltre del record
sense present insípida
successió de la nit
obscura passadís
angost on només cap
el somni incert l'hivern
ah l'hivern

vindrà amb sabor de fruita amarga
i obrirà les nafres del fred
moradenques claudicants
dels qui sembraren ferro
a les venes boira als ulls
dels qui excavaren els pous de l'avarícia
i alçaren els turons de la insolència
sobre nosaltres florirà la pluja
com un sabre la neu

l'hivern

vindrà i en cada gota niarà un odi
s'arraularà una rosa en cada volva

4

i és que nasquérem al bell mig de la vergonya
al migjorn dels dolors imperis
de força i pau edificaren sobre
nosaltres bulls se sang i sol i pedra
on la por porta el rictus de les fams proverbials
egipcis de marfil i encens arquers
perses encaçant la mort de l'alba
grecs esportius romans
de ferro i ordre

com es pot

ésser persa i dibuixar
roselles alletar coloms
alaçaren amb rovell de cuir i llàgrima
ungles esquenes fam tenebres escorials

de pedra i odi broadways
de ceguesa i furor de coure
suor d'estany i copra rígida pregària
tètrica al regne del no-res
what the hell am I doing here
amb la fam amb les ungles
sabres serps de silenci i ombra
habitem
a la torre de l'espera

5

hem begut altres rius
creuat muntanyes mars
presons d'esperma i sorra
gratacels
ciutat emmurallades
hem cercat delerosos les portes que no s'obren
tocat la llum al moment suprem
de les aigües revoltes
i hem sabut
que estem vius malferits
de mort de morts
ens rodeja l'escuma
de les aigües pudentes

us escric

als qui amb ulls closos cecs encara obriu la boca
 amics fantasmes que allargueu la mà
 per agafar la rosa

hem obert

les comportes de l'odi
 moixes dolçors de vellutats modals
 augustes metafísiques d'augustes calbes catedràtiques
 pange lingua exultant als faristols del tant per cent
 canten encara rellisquen igual
 les perfeccions de l'ordre igual
 que abans politja roda trade mark igual
 malediccions de sempre igual
 que una màquina en èxtasi

igual

que un orgasme fingit igual
 ment les paraules

molsa monyó venècia democràcia
 molsa clavícula llibertat pessebre
 molsa fraternitat deixeble igual
 tat igualment

pugen les destrals de l'odi
 baixa un riu de carrall unformat
 forniquen càndides donzelles
 a l'ombra dels paraigües fressats de les esglésies